

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอบ้านลาด จังหวัดกระบี่

The Effect of School Administrators' Roles on Teacher Performance in the Krabi Primary
Educational Service Area Office

ปรานอม เอ่งเส่ง* และหิรัญ ประสารการ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

Pranom Ansein* and Hiran Prasarnkarn
Graduate School, Phuket Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอบ้านลาด จังหวัดกระบี่ 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอบ้านลาด จังหวัดกระบี่ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ข้าราชการครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอบ้านลาด จังหวัดกระบี่ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัยพบว่าระดับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้เรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอบ้านลาด จังหวัดกระบี่ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านร่างกายอยู่ในระดับมาก ด้านอารมณ์อยู่ในระดับมาก ด้านสังคมอยู่ในระดับมาก และด้านสติปัญญาอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอบ้านลาด จังหวัดกระบี่ โดยรวม ดังนี้ 1) ด้านร่างกายการพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ และพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก 2) ด้านอารมณ์ ความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความสนใจ/ความสามารถ/และมีความสุขในการทำงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ความรับผิดชอบในการทำงาน ความซื่อสัตย์สุจริตและรู้สึกภูมิใจ ความเมตตากรุณา มีน้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปันตลอดจนการประหยัดอดออม และพอเพียง 3) ด้านสังคมพัฒนาการด้านสังคม และ พัฒนาการด้านคุณธรรม ควรพัฒนาความเข้าใจของเด็ก สร้างจิตสำนึกที่ดี รู้จักควบคุมตัวเอง ให้การยอมรับนับถือผู้ใหญ่ นอบน้อม มีสัมมาคารวะ รู้จักการขอบคุณ ขอโทษ เมตตาปรานี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความอดทน สามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักการรอคอย และเรียนรู้ที่จะแบ่งปัน ของเด็กไปพร้อมๆกัน 4) ด้านสติปัญญา การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการใช้ปัญญาจุดแรกที่จะต้องคำนึงถึงเกี่ยวกับอุปกรณ์เพื่อการสอนที่จัดไว้ในสิ่งแวดล้อม จะต้องช่วยพัฒนาการใช้ปัญญาของเด็กผ่านกิจกรรมการสำรวจ เพราะวาทะวิธีทางนี้คือ สิ่งที่เด็กเรียนรู้ตามขั้นตอนของพัฒนาการ การเน้นที่กิจกรรมร่วมกับลักษณะของวัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยในการแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง จะช่วยเด็กอย่างมากในการพัฒนาตนเองในการควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองช่วยให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมั่นใจ โดยให้โอกาสเด็กๆ ได้ลองปฏิบัติตามความคิดเห็นของตนเองและประสบผลสำเร็จ โดยช่วยให้เด็กๆ มีทักษะการเรียนรู้ เช่น มีความสามารถที่

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
inEmail : fateemah4978@gmail.com

จะแก้ปัญหา ถามคำถาม และใช้คำพูดอธิบายความคิด การสังเกต และความรู้สึกของตนเอง อีกทั้ง ช่วยพัฒนาทักษะการคิดให้ดีขึ้น อย่างครอบคลุม รวมถึง สังเคราะห์ สร้างสรรค์ และมีวิจารณญาณ เน้นให้เด็กได้รับรู้และเข้าใจสิ่งใหม่ๆ การคิด จินตนาการ ความเข้าใจ และภาษา ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกัน กล่าวคือ การสอนหรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยได้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจถึงสิ่งแวดล้อมต่างๆ โดยเริ่มจากคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยอย่างสมดุลครบทุกพัฒนาการ (Development of the whole child) คือ ด้านกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา การพัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อของเด็ก น้ำหนัก ส่วนสูงเป็นไปตามเกณฑ์ ความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ ความมีวินัยในตนเอง การมีสัมมาคารวะและมารยาทตามวัฒนธรรมไทย ความสามารถในการสนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ความสามารถในการอ่าน การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆที่เอื้อต่อการเรียนรู้

คำสำคัญ : คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study the level of developing the desirable features of the students of Ban Klang Child Development Center under the management of Ban Klang Sub-district Administrative Organization, Aoluk District, Krabi Province. 2) to propose the approach of developing the desirable features of the students of Ban Klang Child Development Center under the management of Ban Klang Sub-district Administrative Organization, Aoluk District, Krabi Province. The studied populations consist of the administrators, teachers, child minders and parents of the children at Ban Klang Child Development Center under the management of Ban Klang Sub-district Administrative Organization, Aoluk District, Krabi Province, academic year B.E.2560 with total 108 persons. The instruments used for collecting data was the questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The result of the research were as follows : The developmental level of the desirable features of the students of Ban Klang Child Development Center under the management of Ban Klang Sub-district Administrative Organization, Aoluk District, Krabi Province was at high level for both in overall and in each aspect. When considered in each aspect, it was found that the physical development was at high level, the emotional development was at high level, the social development was at high level and the intelligence development was at high level. The overall results of the data analysis from the questionnaire about the suggestions of the approach to develop the desirable features of the students of Ban Klang Child Development Center under the management of Ban Klang Sub-district Administrative Organization, Aoluk District, Krabi Province were as follows: 1) Physical Development consists of Gross Motor Development and Fine Motor Development. 2) Emotional Development consists of the ability to express appropriate emotion according to the age and situation, having good feeling against themselves and others, having sympathy for others, having the interests, abilities and being happy in taking part in art, music and movement. The learners should also have responsibility for work, honesty and having sense of being right or wrong,

being kind, generous, helpful and sharing as well as being economical and sufficient. 3) Social Development consists of social development and moral development. It should develop the children's understanding, instill the conscience, self-control, accept and respect of adults or elderly person, being humble, having sense of thankfulness, apology, mercy, generous and patience. The children should also accept opinion of others, learn to wait and learn to share at the same time. 4) Intellectual Development consists of the environmental arrangement for intelligence performance. The first aspect that must be considered about the environment of the teaching equipment is that the equipment must help improve the performance of the intelligence of children through the exploration activities because this is the normal way that the children learn under the development process. Focusing on the activities together with the nature of the materials that help in correcting any personal defects, will help the children a lot in developing themselves in controlling their own study and help the children to have more confidence in self-study. The children will be given a chance to perform the activities in accordance to their personal ideas and finally leading to success. By this method, the children will have skills to learn, such as being able to solve problems, asking questions and using words to describe their own ideas, observation and self-esteem. The method also helps develop the children's thinking skills, including the creativity and discretion. Also to encourage the children to get to know and understand new things, the way of thinking, the imagination, the understanding and the language. 3. The result of interviewing five experts has consistent opinion as follows. The teaching or managing of the learning experience for early childhood to learn and to understand the environmental features. The learning starts from the desirable features of appropriate development of the whole child, which consists of physical, emotional, psychological, social and intellectual aspect. Muscular development of the children as well as the weight and the height of the children has met the criteria. The ability to express emotion is appropriate for their age and the situation. The children have self-discipline, esteem and good manner in accordance to the Thai culture. The children also have the skills to interact and tell stories to others including the skills to read and to practice the activities that facilitate the learning.

Keyword : School Administrators' Roles on Teacher Performance

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา แต่การพัฒนาประเทศจะต้องดำเนินไปอย่างมีคุณภาพได้นั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะของประชากรส่วนใหญ่เป็นสำคัญ กล่าวคือ ประชากรต้องมีคุณธรรม ดังพระบรมราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันความว่า “ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง การสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ความเสมอภาคและเท่าเทียม การสร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การปรับสมดุลรัฐธรรมนูญการบริหารภาครัฐ เรื่องการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ซึ่งก็เกี่ยวข้องกับการศึกษา พระองค์ท่านต้องการสร้างให้คนไทยมีคุณสมบัติ 4 ด้าน คือ มีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็งมีงานทำ มีอาชีพ”

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 41 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นซึ่งการรายงานคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการทำวิจัยเพื่อประเมินผลการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคให้แก่ผู้บริหารขาด วัสดุทัศนและขาดความมุ่งมั่นในการบริหาร ฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาที่ไม่เป็นทีมเดียวกัน ครูและบุคลากรที่ สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอและไม่มีประสบการณ์ อีกทั้งระบบการคัดเลือกและบรรจุแต่งตั้ง ครูมีช่องทางให้ใช้ระบบอุปถัมภ์ ทำให้ได้ครูไม่มีคุณภาพและไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษายังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาเท่าที่ควร ผู้ปกครองไม่เข้าใจ หลักการจัดการศึกษาและไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อีกทั้งปัญหาเศรษฐกิจที่ต้องทำให้ไม่มีเวลาให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดูแลบุตรหลาน การอพยพย้ายถิ่นฐานของผู้ปกครองตลอดจน สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยจากการรายงานของสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์และสิ่งอื่น ๆ ซึ่งให้เห็นว่า สภาพสังคมไทยในปัจจุบันได้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการคอร์รัปชัน ปัญหา ทางการเมืองและปัญหาชายแดนภาคใต้ ปัญหาเหล่านี้เกิดมาจากการขาดคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคม เนื่องจากสภาพการทำงานที่เร่งรีบ รวดเร็ว ทำให้คนในประเทศมีการเอารอดเอาเปรียบกันมากขึ้น แย่งชิง แข่งขัน และแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตัวเอง ซึ่งส่งผลกระทบต่อเยาวชนไทยค่อนข้างมากสิ่งที่จำเป็นต้องเร่ง ปลุกฝัง คือ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสุภาพ มี สัมมาคารวะ ความกตัญญู การปลูกจิตสำนึกที่ดี ความสามัคคี ความมีเหตุผล และการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าส่วนตน จากสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น กับเยาวชนไทยจนถึงขั้นวิกฤตในขณะนี้ ระบบการศึกษาจะต้อง เข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้างและพัฒนาคน รวมทั้งสังคมให้เกิดความเข้มแข็งและอยู่ร่วมกันได้อย่าง ร่วมเย็นสมานฉันท์จะต้องอาศัยคุณธรรมเป็นพื้นฐาน (Chaloesup, S. 2007 : 70-72)

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 261 การปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อให้เข้ากับ “บริบทการจัดการศึกษา 4.0” โดยเฉพาะการศึกษาท้องถิ่นการพัฒนาการศึกษาคือการพัฒนา “ทุนมนุษย์” ช่วง 0-7 ปีสำคัญที่สุดความ มั่นคงทางเศรษฐกิจให้ความสำคัญกับเงินและมนุษย์ หรือเรียกว่า “ทุนมนุษย์” ปัจจุบันพบว่าศักยภาพของ มนุษย์ในสังคมนั้น จะบอกถึงสถานภาพความมั่นคงของสังคมนั้น ศักยภาพของมนุษย์อยู่ที่การทำงานของสมอง ประเทศใดให้ความสำคัญในการพัฒนาสมองของคนหรือการคิดของคนในประเทศนั้นจะได้รับการพัฒนา ซึ่งช่วง ระยะเวลาที่สำคัญที่สุดสำหรับการเรียนรู้ของมนุษย์คือ แรกเกิดถึง 7 ปี หากส่งเสริมภายหลังจากวัยนี้แล้วถือว่า เสียหายแล้ว เพราะการพัฒนาสมองของมนุษย์ในช่วงวัยนี้สามารถพัฒนาไปได้มาก ควรจัดการเรียนรู้ให้ เหมาะสมกับวัยของเด็ก ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น เรียนรู้อย่างมีความสุข จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ดูแล ด้านสุขนิสัยและโภชนาการเหมาะสม เด็กจึงจะพัฒนาศักยภาพสมองของเขาได้อย่างเต็มความสามารถสมองของ เด็กเรียนรู้มากกว่าสมองของผู้ใหญ่เป็นพันเท่า เด็กเรียนรู้ทุกอย่างที่เข้ามาปะทะ สิ่งที่เข้ามาปะทะล้วนเป็นข้อมูล เข้าไปกระตุ้นสมองเด็กทำให้เซลล์ต่างๆเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายเส้นใยสมองและจุดเชื่อมต่อต่างๆอย่างมากมาย ซึ่งจะทำให้เด็กเข้าใจและเรียนรู้สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้น สมองจะทำหน้าที่นี้ไปจนถึงอายุ 10 ปีจากนั้นสมองจะเริ่มจัด ข้อมูลที่ไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวันทิ้งไปเพื่อให้ส่วนที่เหลือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

เพียเจต์ (1986 อ้างถึงใน Sriyong, M. 2007: 39) กล่าวว่า ความเป็นจริงเชิงจริยธรรม (Moral reality) ของเด็กเป็นผลจากการกระทำเท่านั้นไม่ได้เกิดจากการคิดไตร่ตรองเด็กจะรู้เฉพาะตัวเองเพราะเด็กยังคิด ตามนามธรรมไม่ได้ เด็กจะเรียนรู้เฉพาะแต่สิ่งที่ได้กระทำและเป็นจริงบุคคลแต่ละคนย่อมจะมีการพัฒนา เร็ว-ช้าต่างกัน แต่ก็สามารถที่จะส่งเสริมให้บุคคลมีการพัฒนาทางจริยธรรมให้สูงขึ้นกว่าเดิมได้ โดยการ

เปิดโอกาสให้บุคคลเรียนรู้จากการตัดสินใจทางจริยธรรม และอภิปรายร่วมกับผู้อื่นการได้แสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกับผู้อื่นจะทำให้บุคคลที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำเรียนรู้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูงขึ้น

ช่วงปฐมวัยของเด็กเป็นช่วงเวลาทองของการสร้างคนให้มีสำนึกสาธารณะ เราพบว่าสำนึกสาธารณะที่เห็นประโยชน์ของคนอื่นก่อนตนเองสร้างให้เกิดได้จริงด้วยกระบวนการเล่น การเล่นที่ถูกออกแบบมาอย่างสร้างสรรค์ด้วยการคละอายุ เพศ และกิจกรรมของเด็ก จะสอนให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อรุ่นพี่รุ่นน้อง และเพื่อนต่างเพศ เด็กจะถูกสอนให้เข้าใจกระบวนการวางแผนโดยธรรมชาติ สอนให้รู้จักการบริหารจัดการการเล่นของตนให้มีทั้งความสนุกและความรับผิดชอบต่อผู้เล่นคนอื่น สอนทักษะการเข้าสังคม การอยู่ร่วมกัน การใช้ภาษา ความเมตตาต่อกัน และที่สำคัญคือการทำงานเป็นทีม การเล่นมีคุณอนันต์และมีคุณค่าเพียงพอต่อการสร้างพื้นฐานคนที่สมบูรณ์ การพัฒนาการของเด็กในพื้นที่พัฒนาระบบนิเวศสัมผัส ประกอบด้วยกิจกรรมสร้างสรรค์ การวาดภาพระบายสี กิจกรรมที่เด็กมีโอกาสสัมผัสวัสดุที่มีผิวสัมผัสต่างกัน และกิจกรรมเคลื่อนไหว เป็นต้น พื้นที่พัฒนาระบบสร้างสมดุลร่างกาย จะช่วยเรื่องการเขียนอ่าน ซึ่งเด็กเล็ก ๆ ต้องการรับรู้ตำแหน่งของร่างกาย เช่น กิจกรรมที่ฝึกการเคลื่อนไหวของร่างกาย กิจกรรมการแกว่งรอบด้าน กิจกรรมการทรงตัว การยกตัว พื้นที่พัฒนาระบบสัมพันธ์สภาพของร่างกาย ช่วยในเรื่องการตัดสินใจของเด็ก เนื่องจากอวัยวะที่เป็นระบบสัมพันธ์สภาพของร่างกายจะอยู่ใต้ระบบสัมผัส ทำให้เด็กได้เรียนรู้ตำแหน่งของร่างกาย เช่น กิจกรรมลักษณะที่มีแรงดึงต่อก้ามเนื้อ เส้นเอ็นและข้อต่อ กิจกรรมลักษณะที่ใช้แรงกดต่อก้ามเนื้อ เส้นเอ็นและข้อต่อ เป็นต้น โดยทางโรงเรียนได้สร้างความตระหนักให้ชุมชนรับทราบว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน จึงได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของชุมชน ในการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ ต้นไม้ แรงงาน และทุนทรัพย์เพื่อจัดทำสนามเด็กเล่นให้กับโรงเรียนผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ เพื่อทราบกระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลในการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ข้าราชการครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ จำนวน 108 คน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
3. ขอบเขตด้านเวลา ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาการศึกษาตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2558-มีนาคม พ.ศ. 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ โดยมีขั้นตอนดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ด้านร่างกายอยู่ในระดับมาก ด้านอารมณ์อยู่ในระดับมาก ด้านสังคมอยู่ในระดับมากและด้านสติปัญญาอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ โดยรวม พบว่าคุณลักษณะที่บ่งชี้ภายใต้สถานการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน 4 ด้าน คือ 1) ด้านร่างกาย ซึ่งประกอบด้วย พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ และ พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก 2) ด้านอารมณ์ ประกอบด้วย ความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความสนใจ/ความสามารถ/และมีความสุขในการทำงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ความรับผิดชอบในการทำงาน ความซื่อสัตย์สุจริตและรู้สึกถูกผิด ความเมตตา กรุณา มีน้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปัน ตลอดจนการประหยัดอดออม และพอเพียง 3) ด้านสังคม ซึ่งประกอบด้วย พัฒนาการด้านสังคม และ พัฒนาการด้านคุณธรรม ควรพัฒนาความเข้าใจของเด็ก สร้างจิตสำนึกที่ดี รู้จักควบคุมตัวเอง ให้การยอมรับนับถือผู้ใหญ่ นอบน้อม มีสัมมาคารวะ รู้จักการขอบคุณ ขอโทษ เมตตาปราณี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความอดทน สามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักการรอคอย และเรียนรู้ที่จะแบ่งปัน ด้วยการพัฒนาคุณภาพภายในและภายนอกของเด็กไปพร้อมๆกัน ดังนี้

การพัฒนาการใช้ชีวิตในกิจวัตรประจำวัน เช่น การเก็บกระเป๋าสานของเล่นของใช้ การรักษาความสะอาดสิ่งของเครื่องใช้ การพับเก็บเสื้อผ้า การเข้าแถวเคารพธงชาติ การสวดมนต์ ฯลฯ การฟังนิทานส่งเสริมคุณธรรม เช่น นิทานชาดก การเข้าร่วมพิธีทางศาสนาที่นับถือ ทำกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ อาทิ การทำงานศิลปะ งานประดิษฐ์ การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต 4) ด้านสติปัญญา ซึ่งประกอบด้วย การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการใช้ปัญญา จุดแรกที่จะต้องคำนึงถึงเกี่ยวกับอุปกรณ์เพื่อการสอนที่จัดไว้ในสิ่งแวดล้อม จะต้องช่วยพัฒนาการใช้ปัญญาของเด็กผ่านกิจกรรมการสำรวจ เพราะว่าวิถีทางนี้คือ สิ่งที่เด็กเรียนรู้ตามขั้นตอนของพัฒนาการ การเน้นที่กิจกรรมร่วมกับลักษณะของวัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยในการแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง จะช่วยเด็กอย่างมากในการพัฒนาตนเองในการควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองช่วยให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมั่นใจ โดยให้โอกาสเด็กๆ ได้ลองปฏิบัติตามความคิดเห็นของตนเองและประสบผลสำเร็จ โดยช่วยให้เด็กๆ มีทักษะการเรียนรู้ เช่น มีความสามารถที่จะแก้ปัญหา ถ้ามคำถาม และใช้คำพูดอธิบายความคิด การสังเกต และความรู้สึกของตนเอง อีกทั้ง ช่วยพัฒนาทักษะการคิดให้เด็กๆ อย่างครอบคลุม รวมถึง สังเคราะห์ สร้างสรรค์ และมีวิจรรณญาณ เน้นให้เด็กได้รับรู้และเข้าใจสิ่งใหม่ๆ การคิด จินตนาการ ความเข้าใจ และภาษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ซึ่งประเด็นในแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการประมวลข้อความรู้และทักษะที่สำคัญเพื่อส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ด้านพัฒนาการระดับปฐมวัยประกอบการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่” ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านมีความคิดสอดคล้องกัน และผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยรวม ดังนี้ การสอนหรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยได้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจถึงสิ่งแวดล้อมต่างๆในชุมชน ไม่ใช่ใครกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจะทำให้ประสบความสำเร็จได้ จำเป็นต้องมีความร่วมมือกัน

และมีการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้การส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เริ่มตั้งแต่หน่วยงานในระดับต่างๆ จนถึงระดับสถานศึกษา ที่มีผู้บริหาร ครู นักเรียน พ่อแม่/ผู้ปกครอง และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องที่ทุกคนในทุกระดับน่าจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ เพื่อกำกับให้มีการสร้างความเข้าใจบางเรื่องไปในทิศทางเดียวกัน บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนต้องได้รับการพัฒนา รวมถึงพัฒนาตนเองให้มียุทธศาสตร์ความรู้ โดยเฉพาะครูต้องรู้ และนำไปสู่การปฏิบัติ โดยถ่ายทอดให้แก่เด็กนักเรียนได้เหมาะสมกับวัยและบริบทของสถานศึกษา โดยเริ่มจากคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้สร้างความตระหนักให้ชุมชนรับทราบว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน จึงได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของชุมชน ในการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ ต้นไม้ แรงงาน และทุนทรัพย์เพื่อจัดทำสนามเด็กเล่นให้กับโรงเรียนอย่างสมดุลครบทุกพัฒนาการ (Development of the whole child) คือ ด้านกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

ด้านร่างกาย นักเรียนมีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ สุขภาพอนามัยสุขนิสัยที่ดีการรู้จักรักษาความปลอดภัย การเคลื่อนไหวและการทรงตัว การเล่นและการออกกำลังกาย และการใช้มืออย่างคล่องแคล่วประสานสัมพันธ์กัน การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นการพัฒนาความแข็งแรง การทรงตัว ความยืดหยุ่น ความคล่องแคล่วในการใช้วัยต่าง ๆ และจังหวะการเคลื่อนไหวในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม ปีนป่ายเล่นอิสระการพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก เป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อมือ-นิ้วมือการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือและระบบประสาทตา มือได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นเครื่องสัมผัส เล่นเกมการศึกษา ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม และใช้อุปกรณ์ศิลปะ

ด้านอารมณ์ ความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยที่เด็กรู้จักควบคุมการแสดงออกอย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์และรู้จักอดทน

ด้านสังคม ความมีวินัยในตนเอง การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การระงับภัยจากคนแปลกหน้า และสถานการณ์ที่เสี่ยงอันตราย การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีสัมมาคารวะและมารยาทตามวัฒนธรรมไทย รักษาความเป็นไทย การยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล การมีสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

ด้านสติปัญญา ความสามารถในการสนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ความสามารถในการอ่าน เขียนภาพและสัญลักษณ์ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาการส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ผลการศึกษาอยู่ในระดับมาก ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยปรับปรุงให้เหมาะสมกับเด็กและสภาพท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย สำนึกความเป็นไทย และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศไทยในอนาคต อย่างมีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานตามจุดหมายหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

พุทธศักราช 2560 ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับ Rangsiyanon, K. (2009: 15). ได้บอกคุณลักษณะที่บ่งชี้ภายใต้สถานการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน 4 ด้าน คือ

1. ด้านร่างกาย คือ ดูแลตนเองในชีวิตประจำวัน และบริโภคใช้สอยสิ่งต่างๆ ในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมได้คุณค่าแท้ อาทิ (1) ดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย (2) แต่งกายสะอาดเรียบร้อย (3) ดูแลรักษาและจัดเก็บของใช้ส่วนตัว (4) รับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการโดยรับประทานได้ทั้งที่ชอบและไม่ชอบ (5) รับประทานอาหารหมดจานไม่เหลือทิ้ง (6) เก็บของเล่นหรือของใช้เข้าที่ (7) ดูแลรักษาความสะอาดของห้องเรียนหรือโรงเรียน (8) ไม่ทิ้งขว้างและทำลายสิ่งของหรือสาธารณสมบัติในโรงเรียน (9) ปิดก๊อกน้ำหลังการใช้ทุกครั้ง

2. ด้านสังคม คือ การมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น ได้แก่มิวิญญ์ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น และมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีกับผู้อื่น อาทิ (1) เข้าแถวอย่างมีระเบียบ (2) ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มและห้องเรียน (3) ไม่มีผลงานหรือทำลายสิ่งของของเพื่อน (4) ไม่ส่งเสียงดังรบกวนเพื่อน (5) ไม่พูดปดเพื่อให้ตนหรือเพื่อนพ้นผิด (6) เคารพสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น (7) พุดจาสุภาพไพเราะมีค่าน้ำใจ (8) กล่าวคำขอบคุณ หรือขอโทษ ตามโอกาส (9) รับฟังข้อโต้แย้งของเพื่อนได้ (10) แสดงความเคารพต่อผู้ใหญ่ด้วยความอ่อนน้อมงตามมารยาทไทย

3. ด้านจิตใจ คือ การมีสมรรถภาพทางจิตดี ได้แก่ มีสติ สมาธิ และ ความเพียร การมีสุขภาพจิตดี ได้แก่ ร่าเริงเบิกบาน มีความสุขในการเรียนรู้และการพัฒนาตน และการมีคุณภาพจิตดี คือมีความเมตตากรุณาและมีความกตัญญู อาทิ (1) มีความตั้งใจ รู้ตัวอยู่เสมอ ไม่เลื่อยล่อย (2) มีความระมัดระวังในคำพูดและการกระทำ (3) มุ่งมั่นในการทำงานอย่างต่อเนื่องจนสำเร็จ (4) อุดหนุน อุดหนุนไม่แสดงอารมณ์โกรธหรือหงุดหงิด (5) ภูมิใจในผลงานและความสำเร็จของตน (6) สดชื่นเบิกบานมีความสุขกับการทำงานเดี่ยวและกลุ่ม (7) ช่วยเหลือเพื่อนในเรื่องต่าง ๆ อย่างเต็มใจ (8) มีพฤติกรรมทางกายและวาจาที่ดีต่อพ่อแม่ ครู (9) เต็มใจที่จะทำงานบำเพ็ญประโยชน์

4. ด้านปัญญา คือ การมีความรู้ความเข้าใจในเหตุผล เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการทำสิ่งดี และคิดแก้ปัญหาได้ ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจแยกแยะสิ่งดีและไม่ดี ใฝ่รู้ แสวงหาความจริงและใฝ่สร้างสรรค์อยู่เสมอ และรู้เท่าทันและแก้ไขปัญหาได้ อาทิ (1) บอกได้ว่าอะไรดีไม่ดี มีคุณมีโทษ ควรทำไม่ควรทำ (2) สรุปลิเคราะห์ การกระทำของตนเองได้ (3) บอกเหตุและผลของการกระทำได้ (4) สนใจใฝ่รู้ และสร้างสรรค์ (5) แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างมีเหตุผล

ข้อเสนอแนะ

แนวทางการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 4 ด้านกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ สอดคล้องกับ Raksakunthai, W. (2005: 22) ดังนี้

การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วิธีต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรม โดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

การพัฒนากล้ามเนื้อเล็กเพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วน ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

การพัฒนาอารมณ์ จิตใจและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตากรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

การพัฒนาสังคมนิสัยเพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดีแสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันมีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อน นอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

การพัฒนาการทางปัญญา เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนกเปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทดลอง ศึกษาสถานศึกษาที่ ประกอบอาหารหรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลายฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่หรือรายบุคคล และการพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคคลที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ มีจุดมุ่งหมายให้เด็กเข้าใจเนื้อหาและเรื่องราว ในหน่วยการสอน ฝึกสมาธิในการทำงาน ฝึกมารยาท คุณธรรมจริยธรรม ระเบียบวินัยและให้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับครู การจัดกิจกรรมจะจัดให้เด็กนั่งเป็นรูปวงกลม ครึ่งวงกลม วงรีหรือแบบตัวยู มีการอธิบาย สนทนา อภิปราย สาธิต ปฏิบัติการทดลอง เล่นเกม เล่านิทาน ศึกษาแหล่งเรียนรู้ (Kaisukphan, A. and Others, 2010 : 20) กล่าว ว่า ตลอดช่วงของการบริหารสถานศึกษาที่ผ่านมา ผู้บริหารย่อมพบกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าด้านใดด้านหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งและเกิดขึ้นเสมอ ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาคือ การเปลี่ยนแปลงนั้นจะเกิดขึ้นอย่างมีการเตรียมความพร้อมในการรับมือหรือไม่ มีการบริหารจัดการกับการเปลี่ยนแปลงนั้นอย่างไร ที่จะนำไปสู่การก้าวไปข้างหน้าด้วยการเปลี่ยนแปลงตามจุดหมาย หรือคาดหวังด้วยความราบรื่นมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ดังนั้น เมื่อจะดำเนินการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก็ตามในสถานศึกษาหรือองค์กร จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน มีตัวชี้วัดความสำเร็จที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน เพื่อไปให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างสมบูรณ์ แนวคิดการบริหารการเปลี่ยนแปลงมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง โคลเลอร์ (1996) ได้ทำการวิจัยศึกษาถึงสาเหตุแห่งความล้มเหลวของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริงในองค์กรต่าง ๆ และนำเสนอ 8 ขั้นตอน ในการจัดการบริหารการเปลี่ยนแปลงให้ประสบผลสำเร็จในหนังสือ Leading Change : An Eight-step Action Plan for Leaders หลังจากนั้นอีก 6 ปี ในปี ค.ศ. 2002 อาจารย์ได้พัฒนาแนวคิดนี้โดยให้ความสำคัญกับเรื่องการเปลี่ยนแปลงที่ตัวบุคคล โดยออกหนังสือเรื่อง The Heart of Change ร่วมกับผู้เขียนอีกท่านคือ Dan Cohen แนวคิดนี้ถูกนำไปใช้ และได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ทำให้แนวทางปฏิบัตินี้ได้รับความนิยมในหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในสหรัฐอเมริกา และนานาประเทศในปัจจุบัน เพื่อคนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ จึงมีการเปลี่ยนแปลงภายใต้กรอบ 4 ใหม่ โดยวิสัยทัศน์ของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า “คนไทยเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” ภายใต้แนวทางที่เรียกว่า สี่ใหม่ ซึ่งประกอบด้วย

ใหม่ทีหนึ่ง คือ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ เด็กไทย และคนไทยในอนาคต เป็นคนเก่ง ดี มีความสุข ดำรงรักษาความเป็นไทย และรู้เท่าทันกับสถานการณ์ของโลก

ใหม่ทีสอง คือ การพัฒนาครูยุคใหม่ โครงการครูพันธุ์ใหม่ ด้วยกระบวนการผลิตการอบรมครูประจำการ ให้มีความพร้อมมากยิ่งขึ้น ให้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู และเป็นวิชาชีพชั้นสูง

ใหม่ทีสาม คือ การพัฒนาสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ โดยสถานศึกษาทุกประเภทต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นต้น ให้เป็นศูนย์เรียนรู้สำหรับประชาชนทั่วไป

ใหม่ทีสี่ คือ การพัฒนาการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นเรื่องการกระจายอำนาจ เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีความคล่องตัว และเป็นอิสระมากที่สุดควบคู่ไปกับการเน้นธรรมาภิบาล

ทั้งนี้ การขับเคลื่อนแนวทาง 4 ใหม่ ให้สำเร็จเป็นรูปธรรม โดยมีเป้าหมายสามประการ คือ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ และการส่งเสริมและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา เมื่อสิ้นสุดการปฏิรูปรอบสองในปี พ.ศ. 2561 ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญของคำถามว่า “ทำไมจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงในองค์กรทางการศึกษา” เนื่องจากองค์กรดำเนินการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง สภาพแวดล้อมในการดำเนินการที่เปลี่ยนไปนี้เอง ที่ทำให้องค์กรจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนองค์กรให้เหมาะสม สอดคล้อง และอยู่รอด ได้ในสภาพแวดล้อมใหม่ ซึ่งสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป จึงทำให้องค์กรต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองสิ่งเหล่านี้ ส่วนใหญ่เกิดขึ้นเมื่อมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นดังนี้

1. องค์กรมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง เมื่อมีการรวบรวมองค์กรหรือหน่วยงานในองค์กร หรือลดขนาดองค์กร ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์กรจะทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงส่วนการทำงานที่อาจซ้ำซ้อน ตัวอย่างเช่น การยุบโรงเรียนขนาดเล็กการตั้งสถานศึกษายุคใหม่ภายใต้โครงการโรงเรียนดีประจำตำบลโดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นต้น

2. องค์กรมีการเพิ่มบทบาทหน้าที่และบริการใหม่ บทบาทหน้าที่อื่นที่เพิ่มเข้ามา หรือบริการใหม่จากที่กำหนดเพิ่มขึ้นจากที่มีอยู่เดิม ทำให้จำเป็นต้องมีผลงานใหม่ หรือกระบวนการทำงานใหม่ บุคลากรต้องมีการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอบริการใหม่ให้กับประชาชนผู้รับบริการ ตัวอย่างเช่น การเข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World - Class Standard School) เป็นต้น

3. องค์กรมีการเปลี่ยนผู้บริหาร ผู้บริหารคนใหม่ขององค์กรมักนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่องค์กร เช่นเดียวกับเจ้าของบ้านใหม่ที่มีต้องการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงบ้านให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมที่ตนเองชอบ ในกรณีนี้การเปลี่ยนแปลงจะเริ่มจากการเปลี่ยนผู้บริหารระดับบนขององค์กรไปสู่สายบังคับบัญชาระดับล่าง ตัวอย่างเช่น การโยกย้ายของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นต้น

4. องค์กรต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี เทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้กระบวนการทำงานเปลี่ยนรูปแบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การนำเทคโนโลยีที่มีการพัฒนา เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาใช้ จะทำให้องค์กรต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาใช้ จะทำให้องค์กรต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารการทำงาน และการให้บริการอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการสอนนักเรียนระดับปฐมวัยที่มาจากสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องที่ชัดเจน

2. นำหลักการและทฤษฎี หลักสูตรระดับปฐมวัยในใช้ในสถานศึกษาอย่างแท้จริง

Reference

- Arunasukruchi, K. (2003). *Satisfaction of cooperative members on the operations of Chai Prakan Agricultural Cooperative Ltd., Chai Prakan District. Chiang Mai Province.* (Master of Education). Chiang Mai: Chiang Mai University. (In Thai)
- Chaoprasert, C. (2004). *Marketing Services.* Bangkok: SE-EDUCATION. (In Thai)
- Duangarikaw, C. (2008). *Internet use behavior of students in Thepsatri Rajabhat University.* Thepsatri Rajabhat University. (In Thai)
- Institutional research committee Ramkhamhaeng University Chalermprakiet Academic Resources Nakhon Si Thammarat Province (2011). (In Thai)
- Hinkham, T. (1998). *Public satisfaction with the Rim Tai Sanitation Administration, Chiang Mai Province.* (Master of Political Science Thesis in Politics and Government). Graduate School, Chiang Mai University. (In Thai)
- Jiamtaow, K. (1996). *The role of nursing personnel in bringing organization into the information age.* Message from the Nursing Council. (In Thai)
- Khamthida, K. (2009). *Computer use information system for Fang Chanupatham School network.* (Master of Education Thesis). Chiang Mai University. (In Thai)
- Ministry of Education. (1999). *National Education Act 1999.* Bangkok: Khurusapa Publishing House, Lat Phrao. (In Thai)
- Nadpomsuk, K. (2007 : Abstract). *Problems and guidelines for the development of information technology use at Benchamarachangsarit 2 School, Chachoengsao Province.* (In Thai)
- Phongsriwat, J. (1999). *A study of the role of information technology in libraries.* Chiang Mai Rajabhat Institute Chiang Mai: Chiang Mai Rajabhat Institute. (In Thai)
- Pridiadilok, K. (1986). *Organizational management theory.* Bangkok: Printing wins. (In Thai)
- Saksi, K. (1991). *Organization and human relations.* Bangkok: Aksorn Witthaya. (In Thai)
- Unkarunwong, T (2003). *Public satisfaction with the service of Bang Khu Luang Subdistrict Administrative Organization, Lat Lum Kaeo District, Pathum Thani Province.* (Master Thesis) . National Institute of Development Administration. (In Thai)
- Wirahong, C. (1995). *People satisfaction according to the service system and process of Bangkok, Ratburana District.* (Master Degree Thesis). National Institute of Development Administration. (In Thai)

ผู้เขียน

นางสาวปรานอม เอ่งเส้ง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

21 หมู่ 6 ถนนเทพกระษัตรี ตำบลรัษฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 83000

E-mail : fateemah4978@gmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หิรัญ ประสารการ

ประธานกรรมการที่ปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

21 หมู่ 6 ถนนเทพกระษัตรี ตำบลรัษฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 83000

E-mail : w.buathong@pkru.ac.th